

ساسان کریمی، تحلیل‌گر مسائل سیاست خارجی:

فاصله بالقوه اعراب و اسرائیل بالفعل شده؛ ایران می‌تواند از این اهرم برای تاثیرگذاری بر اقدامات بعدی واشینگتن و تل‌آویو استفاده کند

یک تحلیل‌گر مسائل سیاست خارجی تحلیل کرد: زمینه‌های احیای روابط ایران با کشورهای عرب از قبل فراهم شده، اما در دولت آقای پزشکیان این موضوع با سرعت و غنای محتوایی بیشتر به پیش می‌رود. این موضوع خیلی اهمیت دارد. کنشگری فعال آقای پزشکیان و دولت ایشان چه در نیویورک و چه در دوحه یا عراق باعث نزدیک‌تر شدن اعراب به ایران و فاصله گرفتن آنها از اسرائیل شده است که ایشان در واقع با تکیه بر دیپلماسی خاص خود چنین شرایطی را رقم زدند. این‌گونه به نظر می‌رسد که فاصله بالقوه اعراب و اسرائیل به فاصله‌ای بالفعل تبدیل شده است.

اعتمادآنلاین | حدیث روشنی- سفر مسعود پزشکیان به قطر با هدف حضور در اجلاس مجمع گفت‌وگوی همکاری آسیا در روز چهارشنبه و یک روز بعد از عملیات تلافی‌جویانه ایران علیه مواضع اسرائیل انجام شد. گروهی از ناظران بر این باورند که با در نظر گرفتن شرایط پرتنش حاکم بر خاورمیانه، حضور پزشکیان در دوحه چیزی فراتر از حضوری نمادین در اجلاس مجمع گفت‌وگوی همکاری

آسیا بوده و این سفر به منزله فرصتی برای کاهش تنش‌های منطقه‌ای و جلوگیری از یک جنگ فراگیر در نظر گرفته شده است. با این همه پشت پرده فعل و انفعال‌های دیپلماتیک ایران در دوحه سوالی است که هنوز پاسخ قطعی برای آن وجود ندارد. اما به نظر می‌رسد اولین گام‌های دیپلماتیک برای مدیریت تنش و حداقل جلوگیری از وقوع رویارویی فراگیر با سفر آقای پزشکیان به قطر به عنوان کشوری که غالباً نقش میانجیگر را بازی می‌کند، برداشته شده است. به باور ناظران قطر به عنوان یکی از کشورهای مهم خلیج فارس و به دلیل روابط دوستانه‌ای که با ایران دارد، می‌تواند نقش مهمی در مدیریت تنش‌های کنونی ایفا کند. صرف‌نظر از شکست مذاکرات آتش‌بس برای پایان جنگ غزه، ظرفیت در قطر وجود دارد که به عنوان پلی میان ایران و دیگر کشورهای عربی منطقه و در سطحی بالاتر از ایران و واشینگتن عمل کند.

همزمان با تلاش‌های دیپلماتیک در دوحه، سفر عباس عراقچی به لبنان نیز به عنوان بخشی از تحرکات دیپلماتیک ایران مورد توجه تحلیلگران قرار گرفته است. حملات اسرائیل به جنوب لبنان و پایگاه‌های حزب‌الله در این کشور در هفته‌های اخیر شدت یافته است. به گونه‌ای که ساعاتی پیش از ورود آقای عراقچی به بیروت مقر فرماندهی حزب‌الله هدف حملات شدید اسرائیل قرار گرفته بود. به نظر می‌رسد در شرایطی که تنش‌ها و حملات نظامی اسرائیل، لبنان را در محاصره سیاسی و امنیتی قرار داده است، حضور عراقچی در این کشور پیامی واضح به اسرائیل و سایر بازیگران منطقه‌ای بود: ایران همچنان به حمایت از متحدان خود در منطقه ادامه خواهد داد و اجازه نخواهد داد اسرائیل با تصور ادعایی تضعیف محور مقاومت به حملات دیوانه‌وار خود ادامه دهد. به باور برخی تحلیلگران در شرایطی که حزب‌الله لبنان تحت فشارهای نظامی و سیاسی قرار دارد، حمایت‌های دیپلماتیک ایران و حضور مقامات ایرانی در مناطق عملیاتی به تقویت روحیه و هماهنگی در میان این نیروها کمک می‌کند.

اخبار مرتبط

◀ ایران ابزارهای زیادی برای مهار اسرائیل دارد؛ از مباحث مربوط به انرژی گرفته تا ایجاد تهدیدهای...

◀ ادعای ترامپ: اسرائیل تاسیسات هسته‌ای ایران را هدف قرار دهد

یکی از نکات برجسته سفر پزشکیان به قطر برقراری نشست مشترک میان مقامات ایران با اعضای شورای همکاری خلیج فارس بود. برخی ناظران بر این عقیده‌اند که ایران با حضور در این نشست به دنبال همصدا کردن اعراب با خود در صورت رویارویی احتمالی با اسرائیل خواهد بود. به باور این ناظران اعراب متحدان منطقه‌ای امریکا در منطقه محسوب می‌شوند و ایران نیز می‌تواند از اهرم میانجیگری این کشورها برای مدیریت تنش‌های موجود میان تهران و واشنگتن بهره ببرد.

سفر پزشکیان به دوحه و عراقچی به لبنان و پس از آن به سوریه نشان از رویکرد چند لایه ایران در قبال تحولات منطقه دارد؛ ایران با استفاده از ابزارهای دیپلماتیک هم به دنبال کاهش تنش‌هاست و هم به حفظ و تقویت محور مقاومت ادامه می‌دهد. به نظر می‌رسد اقدامات دیپلماتیک ایران با هدف اثبات این موضوع که به دنبال تشدید تنش‌ها و جنگی فراگیر نیست، در دستور کار قرار گرفته است. این احتمال وجود دارد که رایزنی‌ها و تبادل پیام‌هایی در این زمینه انجام شده باشد. هر چند که کماکان سایه وقوع رویارویی گسترده بر منطقه سنگینی می‌کند.

روزنامه اعتماد به منظور تحلیل و بررسی سرعت گرفتن تحرکات دیپلماتیک ایران در منطقه همزمان با تشدید حملات اسرائیل به مواضع محور مقاومت و همچنین پیش‌بینی پاسخ احتمالی تل‌آویو به حملات تلافی‌جویانه تهران با کَرمی، تحلیلگر مسائل بین‌الملل گفت‌وگو کرده است. کَرمی با اشاره به بهبود روابط تهران و بازیگران عرب

حاشیه خلیج فارس، در باب مناسبات ایران و پادشاهی‌های منطقه در شرایط کنونی نگاهی خوش‌بینانه دارد، معتقد است که ایران می‌تواند از اهرم نزدیکی این کشورها به امریکا برای مدیریت تنش‌ها و بازداشتن اسرائیل از اقدامات تنش‌زا جلوگیری کند. این کارشناس مسائل بین‌الملل همچنین بر این باور است که عربستان به عنوان رقیب و بازیگر محوری منطقه نقشی تعیین‌کننده در کاستن تنش و جلوگیری از رویارویی تمام عیار خواهد داشت.

مشروح این گفت‌وگو را در ادامه می‌خوانید.

تحركات ديپلماتيك دولت آقای پزشكیان در سطح منطقه يك روز بعد از اقدام تلافی‌جویانه ایران تحت عنوان عملیات وعده صادق 2 سرعت گرفته است، به نظر می‌رسد که جمهوری اسلامی به واقع به دنبال کاهش سطح تنش‌ها و جلوگیری از وقوع رویارویی فراگیر منطقه‌ای است. سفر آقای پزشكیان به دوحه بعد از پاسخ نظامی ایران به اسرائیل در این بستر قابل تبیین است؟ اساسا هدف این سفر فراتر از حضور در مجمع کشورهای آسیایی بود؟ ایشان حامل چه پیامی برای چه کسی یا چه کسانی بودند؟

اینکه پیامی میان طرفین در این سفر رد و بدل شده است یا خیر، اطلاعی در دست نیست. اما می‌توان قاطعانه این موضوع را مطرح کرد که آقای پزشكیان صرفا با هدف کاهش تنش‌ها به دوحه سفر نکردند. اما کشورها معمولا از این فرصت‌ها و موقعیت‌ها استفاده می‌کنند. موقعیت‌هایی مانند دیپلماسی‌های چندجانبه یا سفرهایی که در سطوح بالا میان مقامات انجام می‌شود و غیره با این هدف صورت می‌گیرد. بدین منظور که وقتی در موقعیتی مانند شرایط کنونی قرار می‌گیریم از این سفرهای تشریفاتی به عنوان پلی برای مدیریت تنش‌ها استفاده کنیم. بنابراین طبیعی است که آقای پزشكیان و عراقچی در این امر از این شرایط بهره‌برداری خواهند کرد و از پل میان ایران و قطر یا حتی پلی که میان ایران و عمان وجود، در بزنگاه‌های خاص استفاده کنند. واقعیت این است که ایران نه تنها به دنبال جنگ فراگیر نیست، بلکه حتی قصد دارد از سرمایه سیاسی خود برای صلح نیز استفاده کند. اما این به معنای آن نیست که از روی ضعف و عدم توانمندی در درگیری بخواهد اقدامی انجام دهد. به همین دلیل عملیات تلافی‌جویانه سپاه پاسداران تحت عنوان وعده صادق 2 انجام شد. پس از آن نیز ایران با استناد به بند حقوقی منشور ملل متحد این موضوع را به اثبات رساند که تشدید تنش‌ها از سوی طرف اسرائیلی صورت گرفته و ایران در واکنش به تهدید تمامیت ارضی خود دست به اقدام زده است. سپس اقدامات دیپلماتیک را برای مدیریت تنش‌ها و جلوگیری از جنگ فراگیر کلید زدند، چراکه تاکنون برای تمام کشورهای منطقه و جهانیان روشن شده که اسرائیل به دنبال تشدید تنش‌ها و همچنین بر هم زدن ثبات در منطقه است. عامل برهم زننده ثبات در منطقه همان برچسبی به ایران می‌زدند، اما اکنون همگی بر این موضوع واقف هستند که اسرائیل همان عامل ثبات‌زدای منطقه

سفر آقای عراقچی به بیروت بلافاصله بعد از بازگشت از قطر و در شرایطی که حملات اسرائیل به لبنان شدت گرفته بود، انجام شد، چراکه مجدداً جنوب لبنان هدف بمباران‌های تل‌آویو قرار گرفته و حتی ساعاتی قبل از ورود ایشان به بیروت اطراف فرودگاه این کشور هدف حملات اسرائیل قرار گرفته است. در این شرایط هدف از سفر منطقه‌ای آقای عراقچی از جمله لبنان با توجه به محاصره سیاسی که در آن قرار داشت، چه بود؟

مقامات ایرانی قطعا با پذیرش شرایط خاص منطقه در هنگام سفر اقدام به ورود به این کشورها می‌کنند. آقای عراقچی هم حتماً این موضوع را پذیرفته‌اند و مساله مهمی هم نیست. واقعیت این است که ایران این موضوع را در نظر دارد که بسیاری از فرماندهان حزب‌الله توسط اسرائیل ترور و به شهادت رسیده‌اند؛ بنابراین باید در کشورها و مناطق عملیاتی که اعضای محور مقاومت مستقر هستند، حضور یابند. در غزه نیز امکان این حضور وجود ندارد، اما در بیروت این امکان وجود دارد. بنابراین اولین گام ایران برای مدیریت تنش‌ها و تقویت محور مقاومت این است که با حضور خود در این کشورها حداقل به لحاظ روانی تاثیرات مثبتی بر منسجم کردن نیروهای حزب‌الله داشته باشد. در گام بعدی نیز می‌تواند در میان نیروهای فرماندهی حزب‌الله همدلی ایجاد کند تا شرایط برای افزایش سرعت فعالیت‌های بازسازی و بازتعریف نسلی نو از فرماندهان فراهم شود. بنابراین حضور آقای عراقچی چه به لحاظ سیاسی و نمادین و تشکیلاتی و عملیاتی امری مهم بود. ایشان می‌تواند از این طریق به سایر بازیگران و به ویژه اسرائیل این پیام را برساند که ما در منطقه حضور فعال داریم و تعیین تکلیف می‌کنیم. دوم اینکه به نیروهای حزب‌الله روحیه جدیدی تزریق می‌کنند. سوم به لحاظ تشکیلاتی ایجاد همدلی در میان نیروهای مقاومت را دنبال می‌کنند. هر چند که همدلی همچنان وجود دارد، اما به لحاظ تشکیلاتی نیازمند وحدت رویه در فرماندهی در لحظه هستیم که حضور ایشان قطعا تاثیرگذار است.

برخی ناظران درباره نشست مشترک آقای پزشکیان با اعضای شورای همکاری خلیج فارس، این‌گونه تحلیل کردند که ایران با هدف به دست آوردن همصدایی اعراب که در قامت متحدان امریکا نقش آفرینی می‌کنند، در نشست دوحه حضور داشت. گروهی نیز از زاویه‌ای دیگر این فعل و انفعال‌ها را بررسی کرده و با استناد به رویکرد بازیگران عرب حاشیه خلیج فارس مدعی‌اند که در صورت رویارویی احتمالی، فارغ از هراس این گروه از کشورهای عربی از تشدید تنش‌ها، نمی‌توان انتظار داشت آنها به رویکرد منفعلانه‌شان پایان دهند. کدام یک از گزاره‌های مذکور قابل اعتناست؟

به نظر می‌رسد اکنون موقعیت اسرائیل در منطقه ضعیف‌تر از چند سال قبل یا حتی قبل از عملیات 7 اکتبر شده است. اسرائیل حتی اگر قصد داشته باشد با حمایت‌های امریکا علیه ایران اقدام نظامی کند یا تحرکاتی مشابه حمله نظامی را انجام دهد؛ شانس اندکی دارد که بتواند از امکانات ارضی و غیراراضی کشورهای عربی به ویژه جنوب س به نفع خود بهره‌برداری کند. زمینه‌های احیای روابط ایران با کشورهای عرب از قبل فراهم شده، اما در

دولت آقای پزشکیان این موضوع با سرعت و غنای محتوایی بیشتر به پیش می‌رود. این موضوع خیلی اهمیت دارد. کنشگری فعال آقای پزشکیان و دولت ایشان چه در نیویورک و چه در دوحه یا عراق باعث نزدیک‌تر شدن اعراب به ایران و فاصله گرفتن آنها از اسرائیل شده است که ایشان در واقع با تکیه بر دیپلماسی خاص خود چنین شرایطی را رقم زدند. این‌گونه به نظر می‌رسد که فاصله بالقوه اعراب و اسرائیل به فاصله‌ای بالفعل تبدیل شده است. بنابراین کنشگری خلاق در دستگاه دیپلماسی ایران حاکم است. علاوه بر اینکه دیپلمات‌های برجسته‌ای در دولت چهاردهم حضور دارند. طرح‌ها و برنامه‌هایی که برای مدیریت تنش‌ها توسط دستگاه دیپلماسی دولت چهاردهم ارایه می‌شود بسیار پخته خواهد بود. طی این دو ماهی که از عمر دولت آقای پزشکیان گذشته عملاً کنشگری تیم دیپلماتیک باعث نزدیکی بیشتر ایران به اعراب شده است.

تیم دیپلماتیک دولت آقای پزشکیان این توانایی را دارد که با اعمال فشارهای خود به اعراب، آنها را به سمت میانجیگری میان تهران و واشنگتن و در ادامه اقتناع اسرائیل برای پذیرش آتش‌بس یا پایان درگیری‌های نظامی در منطقه بکشانند؟

بله، معمولاً حرف اعراب در امریکا خوب شنیده می‌شود و این کنشگری چه از طرف عربستان و چه از طرف قطر بر میزان حمایت امریکا از اسرائیل تاثیرگذار خواهد بود.

اتفاقاً آقای پزشکیان طی این سفر با وزیر خارجه عربستان سعودی نیز دیدار داشتند. عربستان نیز به عنوان بازیگری مهم و محوری در منطقه نگران وقوع یک جنگ فراگیر در خاورمیانه است؛ رویکرد و نقش‌آفرینی ریاض در مدیریت تنش‌های کنونی منطقه را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

عموماً عربستان جز عمان و تا حدودی امارات، علی‌القاعده مواضع سایر کشورهای عرب را تا حدودی راهبردی می‌کند. به عبارتی دیگر ام‌القرای بخش عمده‌ای از جهان عرب محسوب می‌شود. توان و قدرت چانه‌زنی این کشور در واشنگتن در قیاس با سایر کشورهای عرب در سطح بالایی قرار دارد. بهبود روابط این کشور با ایران می‌تواند به بهبود عملکرد ایالات متحده در منطقه کمک کند با این هدف که مناسبات کمتر تخریب شوند. ضمن اینکه عربستان سعودی قطعاً یکی از رقبای منطقه‌ای ایران است که البته دو بازیگر می‌توانند مانند ترکیه رقابت را به همکاری تبدیل کنند. آقای پزشکیان در ابتدای راه هستند و مسیر بسیار سختی را پیش رو دارند هر چند که آغاز خوبی داشتند.

ملاقاتی میان آقای پزشکیان و رهبران حماس در دوحه انجام شده است. می‌توان این ادعا را داشت که نقشه راه خاصی به منظور کاهش تنش‌ها در خلال این دیدار توسط ایران ارایه شده است؟

ایر، گه‌گه نیست که ایران برای حماس خط‌مشی تعیین کند. دفتر سیاسی حماس در دوحه قرار دارد و علی‌القاعده این از باخبر شدن از این سفر با آقای پزشکیان دیدار داشته‌اند. آقای پزشکیان به منظور شنیدن مواضع آنها این

دیدار را ترتیب داده‌اند. حماس مواضع خود را دارد. به نظر می‌رسد که موضع اصلی ایران این است که اگر فلسطینی‌ها آتش‌بس را بپذیرند، ایران نیز خواهد پذیرفت. ممکن است در این ملاقات این موضوعات بررسی شده باشد که حماس چه راه‌ها و پیشنهادهاتی را پیش رو دارد و موضع ایران در قبال این پیشنهادات چه خواهد بود.

ایران آمریکا اسرائیل اعراب ساسان کریمی

📌 پلیکان‌مدیا

اخبار مرتبط سایر رسانه‌ها

- ◀ کشور عراق
- ◀ پایان داستان سریال طوبی لو رفت! + زمان پخش قسمت آخر
- ◀ عزرائیل آمد گفت روح تو یا حاج قاسم را بگیرم / گفتم روح من را بگیر چون حاج قاسم برای حضرت آقا و اسلام خیلی مهم است
- ◀ تصویری عجیب از آسمان ایران و عراق و سوریه / عکس
- ◀ شهر تل‌آویو
- ◀ ادعای اسرائیل: این نقاط ایران را می‌زنیم
- ◀ سنوار اخیرا با نمایندگان حماس در قطر تماس‌هایی داشته است
- ◀ حمایت مالی سرسام آور آمریکا از اسرائیل برای ادامه جنگ
- ◀ ایالت واشینگتن
- ◀ واشنگتن از طریق بغداد سه پیام برای تهران ارسال کرد
- ◀ واشنگتن از طریق بغداد برای تهران پیام فرستاد | ۳ پیام آمریکا ظرف نیم ساعت برای ایران
- ◀ آمریکا: درباره حمله موشکی ایران بارها با اسرائیل گفت‌وگو کرده‌ایم
- ◀ اولین چراغ سبز حزب‌الله به توافق؟

اخبار از پلیکان

